

**Doe nooit wat
je moeder zegt,
dan komt
het allemaal
terecht.**

Annie M.G. Schmidt

DALTON KINDCENTRUM CAMPUS COLUMBUS IN HEERHUGOWAARD: FLEXIBEL TOETSEN EN EVALUEREN

“Innovatiekracht ontstaat door zelf te doen: het is belangrijk dat leerkrachten zelf vernieuwen, bespreken wat nodig is en daarmee aan de slag gaan.”

Naam: Kindcentrum Campus Columbus

Locatie: Heerhugowaard

Sector: basisonderwijs

Denominatie: Dalton Kindcentrum

Aantal leerlingen: 260

Website: www.campuscolumbus.nl

Bij Dalton Kindcentrum Campus Columbus staat de lerende leerling centraal. Dat betekent dat toetsen en evalueren flexibel moeten kunnen worden ingezet. Ieder kind ontwikkelt zich tenslotte in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De aanpak die bij deze visie hoort, past niet bij toetsen op vastgestelde momenten en met vastgelegde inhoud. Toch wil de school ook uitspraken kunnen doen over leerlingen in relatie tot andere leerlingen in Nederland. Ook ouders vragen hierom.

Onderwijsvisie en toetsen

Daltononderwijs gaat uit van vertrouwen in kinderen. Ook bij de Campus Columbus draait het om de kernwaarden zelfstandigheid, vrijheid én verantwoordelijkheid, samenwerken, doelmatigheid en reflectie. Binnen de visie staat de ontwikkeling van het kind centraal en daarbij passen geen standaardmethoden of standaardwerkvormen, en dus ook geen standaardtoetsen. De school werkt niet met een jaarklassensysteem, maar biedt faseonderwijs in units met meerdere professionals. Campus Columbus wil vanuit deze visie de leerresultaten van de leerlingen kunnen volgen: met een portfolio en op momenten dat leerlingen bepaalde leerdoelen behaald hebben.

De toets- en evaluatievormen die de school nu inzet zijn: het leerlingvolgsysteem en het digitaal planningsinstrument OVM (Ontwikkeling Volg Model van Memelink); Exova, gespecialiseerd in digitale leerlijnen en materialen voor gepersonaliseerd leren; van het leerlingvolgsysteem van Cito (LVS) de toetsen van taal (spelling, begrijpend lezen) en rekenen; de eindtoets IEP van Bureau ICE. Daarnaast zijn er formatieve evaluatiemomenten in de vorm van resultaten verzamelen van kinderen op werkbladen, oefeningen, bekeken filmpjes en gesprekjes met de leerkracht. Elk kind heeft een portfolio. Hierin zit een door hem zelf gemaakte selectie uit het werk van de afgelopen periode. Dit portfolio gebruikt het kind onder andere ook bij de portfolio-presentatie aan de ouders, voorbereid door het kind en de leraar. De leerling vertelt over zijn ontwikkeling en laat ook de behaalde doelen zien en waar hij aan gaat werken.

Belemmeringen

Het team worstelt met ‘verantwoordings-toetsen’ zoals het Leerlingvolgsysteem van het Cito, waarin de momenten en de inhouden vastliggen van wat en wanneer getoetst moet worden en wat ‘beheerst’ moet worden. Vooral bij taal en rekenen strookt het toetsen en verantwoorden niet met de visie van de school.

De spellingtoetsen beoordelen steeds een beperkt aantal categorieën. Dat betekent dat kinderen specifiek getoetst worden op één onderdeel, doordat ze verschillende woorden steeds moeten kunnen schrijven. Leerkrachten vinden dit te eenzijdig. Het liefst werken ze, naar eigen zeggen, met een ‘husseltoets’, waarin juist meer categorieën gevraagd worden.

De toets begrijpend lezen van Cito geeft wel een score, maar biedt geen ondersteuning. Leerkrachten missen een strategie, waardoor ze geen idee hebben waaraan ze met de kinderen moeten werken. Ze nemen deze toetsen uitsluitend af om een vaardigheid van de leerlingen te meten. Puur voor ‘het systeem’. Ze doen er verder niets mee. Bij de rekentoetsen uit het LVS speelt juist een omgekeerd probleem. De toets meet een algemene rekenvaardigheid, waarin alle domeinen door elkaar aan de orde komen. Het is moeilijk om daaruit een

“We stellen wel doelen en richting, maar de kinderen kiezen zelf, mits zij de verantwoordelijkheid voor hun ontwikkeling kunnen dragen.”

beeld te destilleren: wat beheersen de kinderen op verschillende deeldomeinen (bijvoorbeeld de tafels of klokkijken)? Er zijn wel lijstjes met doelen gemaakt en die zijn vervolgens gekoppeld aan opgaven. Maar de interpretatie daarvan is niet zonder meer correct omdat niet alle opgaven even makkelijk of moeilijk zijn. Campus Columbus zoekt daarom naar een nieuwe vorm van evalueren om ouders te kunnen informeren over de hele ontwikkeling van hun kind, met een flexibele norm.

Nieuwe aanpak

De zoektocht naar een andere manier van toetsen is in volle gang. Al doende stemt het team de werkwijze af. Zo bleek het beredeneerd toetsen ná de zomervakantie een keerzijde te hebben. Leerlingen verliezen in de zomermaanden kennis en vaardigheden. De school gebruikt nu voor taal en rekenen de LVS-toetsen van Cito als peiling van de beginsituatie en niet als evaluatie aan het eind van een periode. Bij de ontwikkeling van deze nieuwe aanpak kreeg Campus Columbus hulp van Exova. Exova heeft een digitaal systeem ontwikkeld en heeft daarbij benoemd welke materialen leerlingen kunnen gebruiken om aan die doelen te werken. Precies wat Campus Columbus nodig had.

De doelen van Cito zijn door Exova op een rijtje gezet en beschreven in kinddoelen. Samen met de leraar kijken de kinderen aan welke doelen ze de komende periode gaan werken. Exova geeft een lijst met activiteiten en de kinderen kunnen aanvinken wat ze doen/gedaan hebben en hoe dat is gegaan. Hierbij ligt een grote verantwoordelijkheid (eigenaarschap) bij de leerling zelf.

De leerkrachten zijn - op advies van Exova - hierdoor anders naar toetsen van Cito (in elk geval voor rekenen) gaan kijken. Deze toetsen blijken - als je ze gaat analyseren op individueel leerlingniveau - ook inzetbaar bij gepersonaliseerd leren. Het team zag deze toetsen in het verleden vooral als groeps-toetsen. Nu de school weer tegen nieuwe vragen aanloopt, roepen ze de hulp in van Cito. Doordat aanbod en analyse gekoppeld zijn aan de toetsen, krijgen de toetsen ook meerwaarde. En doordat de leerling zelf kiest hoe en wanneer hij aan de doelen gaat werken, blijft zijn rol ook centraal. Uiteraard krijgen kinderen die dit nog niet zo goed kunnen, hulp. Naarmate ze ouder worden, kunnen ze er zelfstandiger mee omgaan. Aanleiding voor een gesprek met ouders is niet een lijst met cijfers of een evaluatie, maar de portfoliopresentatie van de leerling.

Campus Columbus is op de goede weg, maar het traject blijft een pittige uitdaging.

Tips

- Juist toetsen aan het begin van een periode en op basis daarvan doelen formuleren met leerlingen geeft een andere focus op leren. Ook voor ouders.
- Leveranciers van toetsen/methodes staan open voor een gesprek. Betrek leveranciers van toetsen/methodes bij de veranderingen.
- De manier van toetsen moet aansluiten bij je onderwijsvisie.
- Gepersonaliseerd onderwijs of niet: leerkrachten en ouders willen (toch) af en toe weten waar leerlingen staan ten opzichte van de huidige selectiecriteria in 'hoog' en 'laag' van het voortgezet onderwijs.
- Zorg dat je hele team achter een nieuwe aanpak staat.
- Pasklare antwoorden of instrumenten zijn er niet. Het is een ingewikkeld traject dat onderhevig is aan voortschrijdend inzicht en praktijkervaringen.
- Vertrouwen van het bestuur is een voorwaarde voor succes.
- Blijf scherp en kritisch en maak gebruik van ervaringen van andere scholen.